

Một số ý kiến trao đổi về công tác quản lý cây xanh

Câu hỏi: Quy trình trồng cây trong công viên và trồng trên đường phố có khác nhau hay không? Số loài cây trồng trên đường phố?

Trả lời:

1. Đối với cây trồng trong công viên và trên đường phố, có một số khác biệt về cách chọn cây và quy trình trồng vì 02 lý do sau đây:

- *Thứ nhất:* Đất trong công viên khác với đất ngoài đường phố, trong công viên thường là đất tự nhiên hoặc đất nông nghiệp trước kia nên tốt hơn đất trên đường phố, do đó về kỹ thuật trồng, không phải làm đất nhiều trước khi trồng cây.

- *Thứ hai:* Về chọn cây trồng, cây đưa từ vườn ươm ra trồng trong công viên có thể là cây nhỏ hoặc cây lớn, trong khi đó, cây đưa ra trồng trên đường phố phải đạt đến một kích thước (chiều cao và chu vi) nhất định, cây tương đối lớn, (để người dân thấy rằng cây trồng trên đường phố đã hình thành một cây hoàn chỉnh có thân và tán lá đầy đủ).

Việc trồng cây trong công viên còn có đặc điểm: Đối với những công viên hay khu vườn có tính lịch sử lâu đời, nếu cây già cỗi và chết đi thì người ta thường trồng lại đúng chủng loại cây đó để đảm bảo rằng công viên hay khu vườn đó vẫn còn giống cây này. Với yêu cầu như vậy, phải trồng cây mới trước khi cây già cỗi bị chết để khi cây già chết đi thì đã có cây mới thay thế. Trường hợp này có vấn đề khó khăn là, khi trồng cây mới thường phải trồng ở vị trí kế cận cây già cỗi cần thay thế, như vậy, nếu có nhiều cây mới phải trồng để thay thế các cây già cỗi thì sẽ ảnh hưởng đến cảnh quan của công viên, đến tầm nhìn, cách bố trí, thiết kế trong công viên. Do đó, trước khi trồng phải có kế hoạch dài hạn từ vài năm trước để kết hợp giữ được cảnh quan và tầm nhìn trong công viên vừa đảm bảo thay thế được cây già cỗi.

2. Về số loài cây trên đường phố: Hiện nay, trên đường phố của CĐĐT Lyon có khoảng 260 loài cây. Chủ trương là tiếp tục **đa dạng hóa chủng loại cây để tăng cường đa dạng sinh học**. Để thực hiện chủ trương này, Phòng CX-CQ của CĐĐT Lyon phối hợp với vườn thực vật và các nhà thực vật học để chọn các giống cây phù hợp cho điều kiện của CĐĐT Lyon; hiện đang nghiên cứu chọn các giống cây ở Thổ Nhĩ Kỳ, Iran đem về trồng ở Lyon vì khí hậu của các quốc gia này tương đối giống với khí hậu ở CĐĐT Lyon (mùa đông rất lạnh, mùa hè rất nóng).

CĐĐT Lyon cũng đang thực hiện việc làm hồ sơ riêng cho mỗi loài cây, trong đó có các thông tin về đặc tính của loài cây như rễ, thân, lá, cách phát triển...; về đặc điểm kỹ thuật để trồng cây như điều kiện đất, khí hậu, cách tưới cảnh, tạo tán... Việc lập phiếu với đầy đủ thông tin chi tiết cho từng loài cây nhằm mục đích giúp cho việc chọn đúng cây trồng vào đúng chỗ (các tài liệu khác thường chỉ mô tả đặc điểm bên ngoài của loài cây mà không đề cập đến đặc tính của cây, điều kiện trồng, kỹ thuật chăm sóc...).

Ở Pháp có Viện nghiên cứu về cây xanh và cảnh quan, cơ quan này đang lập hệ thống cơ sở dữ liệu về cây xanh trên toàn nước Pháp; theo đó, đối với từng giống cây sẽ có hồ sơ mô tả hình dáng bên ngoài, đặc tính của cây, điều kiện trồng... Các

thành phố có thể sử dụng cơ sở dữ liệu để tìm hiểu và lựa chọn giống cây phù hợp cho địa bàn của mình. Ngược lại, trong quá trình làm việc, nếu Phòng quản lý cây xanh của các thành phố theo dõi và nhận thấy có những đặc điểm liên quan đến các giống cây sẽ cung cấp thông tin cho Viện nghiên cứu để bổ sung thông tin vào cơ sở dữ liệu, như vậy, giữa Viện và các thành phố có sự chia sẻ thông tin hai chiều.

Câu hỏi: *Vấn đề tuổi thọ của cây xanh?*

Trả lời: Về tuổi thọ, cây trồng trên đường phố có nhiều mức tuổi thọ khác nhau, có 3 nhóm: cây có tuổi thọ ngắn (từ 20 đến 30 năm), cây có tuổi thọ trung bình (từ 50 đến 100 năm), cây có tuổi thọ cao (từ 100, 200 đến 300 năm); đây là tuổi thọ của cây sống trong môi trường tự nhiên. Khi đưa các loài cây này về trồng trên đường phố thì tuổi thọ sẽ ngắn hơn so với tuổi thọ tự nhiên do điều kiện sống khác nhau. **Mục tiêu trồng cây trên đường phố là phải cố gắng chăm sóc, gìn giữ để cây đạt đến tuổi thọ cao nhất có thể được.**

Đối với câu hỏi nên để cây đến tuổi thọ tối đa của nó hay là đến hết một tuổi phục vụ nào đó thì chặt hạ, vấn đề này có tính lịch sử qua nhiều triết lý trồng cây khác nhau. Ở thế kỷ 17, cây xanh bắt đầu được trồng tại các đô thị của Pháp, vào thời kỳ đó, ở Pháp thiếu rừng nên người ta cần nhiều gỗ, do đó, mục tiêu trồng cây xanh ở đô thị làm cảnh quan và sau đó để lấy gỗ. Khi cây đến tuổi trưởng thành, vào lúc có gỗ tốt thì người ta chặt cây để lấy gỗ và trồng lại cây mới trong đô thị. Ở Canada người ta cũng áp dụng nguyên tắc này. Cây lấy gỗ tốt nhất khi cây đạt khoảng 60 – 70 năm tuổi; vào lúc này cây rất có giá trị nên người ta chặt đi để lấy gỗ bán, dùng tiền trồng lại và chăm sóc cây mới, xét về mặt kinh tế sẽ rất có lợi. Vào thời đại ngày nay, việc áp dụng nguyên tắc này gặp hạn chế: *thứ nhất*, khi cây ở đô thị đạt khoảng 60 – 70 tuổi thì có giá trị di sản; *thứ hai*, người dân đã có tình cảm gắn bó với cây nên nếu chặt cây sẽ bị người dân phản đối, do đó, ở châu Âu và châu Mỹ không còn áp dụng nguyên tắc này nữa, người ta cố gắng giữ cây đến suốt vòng đời của nó, đến khi cây già cỗi và chết (chỉ trừ trường hợp cây trồng ở xa đô thị, trên những tuyến đường không có dân mới có thể chặt cây lấy gỗ).

Câu hỏi: *Việc thu dọn, xử lý cây của tư nhân bị ngã trên đường phố do ai thực hiện? Vấn đề bồi thường thiệt hại đối với sự cố cây xanh?*

Trả lời:

- Trong trường hợp cây của tư nhân bị ngã, tùy theo tình huống khẩn cấp ví dụ như khi cây ngã chắn ngang đường, CDDT Lyon sẽ cho giải tỏa ngay để không ảnh hưởng đến giao thông. Nhân viên của Phòng CX-CQ sẽ xuống cho cắt cây để mở đường và dọn các khúc gỗ gọn vào hai bên đường cho xe lưu thông. Sau đó, chủ sở hữu của cây phải tự thu dọn gỗ, cành nhánh đi xử lý hoặc chịu tiền để chở đi và phải trả chi phí giải tỏa cây. Phòng CX-CQ sẽ lập hóa đơn tính toán các chi phí và chủ sở hữu cây phải thanh toán. Đó là về mặt nguyên tắc, tuy nhiên trên thực tế, quy trình, thủ tục như lập hóa đơn tính tiền, người dân đến đóng tiền cho kho bạc thành phố,... nói chung, quy trình lập hồ sơ mất thời gian khá dài nên có những trường hợp không làm theo quy trình này và khi đó chi phí giải tỏa, dọn dẹp cây xanh được tính vào chi phí hoạt động thường xuyên của Phòng CX-CQ.

- Trường hợp cây của tư nhân ngã gây tai nạn: Trên thực tế có trường hợp cây ngã gây tai nạn chết người, gia đình của nạn nhân kiện ra tòa và tòa đã xử người chủ sở hữu của cây đó phải chịu trách nhiệm bồi thường.

- Nếu cây gây tai nạn thuộc sở hữu của thành phố: Trước tiên, chính quyền CDDT Lyon đã mua bảo hiểm cho tất cả các công trình công cộng của mình (hệ thống cấp-thoát nước, đường, điện, cây xanh...). Công ty bảo hiểm đánh giá hệ thống cây xanh của thành phố để định ra mức phí và chính quyền sẽ đóng phí bảo hiểm về sự cố cây xanh. Nếu tai nạn xảy ra, theo quy trình sẽ bắt đầu bằng việc điều tra nguyên nhân cây ngã; có hai khả năng xảy ra:

(1) Nếu cây ngã mà do trước đó đã có những biểu hiện thấy rõ là cây suy yếu bệnh tật nhưng do không được quản lý và chăm sóc tốt dẫn đến cây ngã, khi đó trách nhiệm thuộc về Phòng CX-CQ của thành phố. Do thành phố đã mua bảo hiểm nên công ty bảo hiểm sẽ đền cho người bị nạn; chuyên viên phụ trách quản lý cây đó cũng như Phòng CX-CQ sẽ bị kỷ luật vì không làm tốt trách nhiệm.

(2) Trường hợp cây không có biểu hiện ra bên ngoài mà bị ngã do mưa bão, khi đó được xem như tai nạn và thành phố có thể hỗ trợ một phần cho người bị nạn (hỗ trợ theo thiện chí chứ không phải trách nhiệm). Ngoài ra, do bản thân người dân cũng mua bảo hiểm nhân mạng, xe hơi và các tài sản khác của mình nên công ty bảo hiểm của người dân sẽ bồi thường thiệt hại cho họ.

Câu hỏi: *Trường hợp cây xanh trên tuyến đường được giao cho một đơn vị chăm sóc, nếu cây bị chết thì chi phí đốn cây và trồng lại cây mới do đơn vị đó phải chịu hay do Nhà nước chi trả?*

Trả lời: Trong hợp đồng giữa CDDT Lyon với doanh nghiệp, các doanh nghiệp chỉ làm theo yêu cầu của thành phố, tức là thành phố muốn cắt tỉa cành, muốn chặt cây hoặc trồng thay cây chết thì doanh nghiệp làm theo yêu cầu và được tính tiền công (nghĩa là tiền công làm thuê), còn tất cả các chi phí đều do thành phố bỏ ra như chi phí đốn hạ cây chết, mua cây mới, trồng thay cây.

- Ở CDDT Lyon, không hợp đồng duy tu bảo dưỡng cây xanh theo từng năm, tức là, hợp đồng giữa thành phố và doanh nghiệp không phải là hợp đồng khoán trọn gói mà là hợp đồng theo vụ việc và có mức giá cho từng công việc (có bảng khung giá). Khi thành phố gọi thầu, trong hồ sơ gọi thầu (bộ điều kiện sách bảo dưỡng cây xanh) có mức giá trần dựa vào bảng khung giá do thành phố ấn định và đơn vị nào thắng thầu phải có mức giá thấp hơn giá trần, thành phố sẽ trả tiền công cho từng công việc đó.

- Đối với các trường hợp cây xanh bị sâu bệnh, doanh nghiệp đang chăm sóc bảo dưỡng có thể đề xuất giải pháp xử lý nhưng việc lựa chọn giải pháp nào (của doanh nghiệp đề xuất hay của Phòng CX-CQ) sẽ do chuyên viên Phòng CX-CQ phụ trách khu vực đó quyết định và trả tiền cho doanh nghiệp để thực hiện.

- Trong quá trình bảo dưỡng, nếu doanh nghiệp thực hiện không tốt ví dụ như cắt tỉa cành không đúng kỹ thuật, dẫn đến cây bị tổn thương và chết đi, trường hợp này không được dự trù trong hợp đồng nhưng khi đó sẽ áp dụng quy định về bảo vệ cây xanh. Theo đó, có bảng khung giá tính giá trị của cây xanh dựa trên nhiều tiêu chí khác nhau và doanh nghiệp phải trả tiền bồi thường, kể cả chi phí chặt hạ cây bị chết và trồng thay cây mới.

- Khi trồng mới cây xanh, Phòng CX-CQ sẽ đặt hàng cho doanh nghiệp thực hiện và trong hợp đồng đặt hàng có thời gian bảo hành, do đó, nếu cây chết khi còn bảo hành thì doanh nghiệp phải chịu chi phí thay cây khác.

Trước đây, việc trồng cây được ký hợp đồng trọn gói, các doanh nghiệp muốn thắng thầu thường chào giá rất thấp nhưng sau khi trồng xong thường không chăm sóc tốt nên tỷ lệ cây chết rất nhiều. Hiện nay, cách làm đã được thay đổi; theo đó, hợp đồng trồng cây được chia thành hai khoản tiền: (1) tiền trồng cây, (2) tiền chăm sóc bảo dưỡng cây trong 03 năm sau khi trồng. Trong thời gian 03 năm này, nếu doanh nghiệp chăm sóc và để cây chết sẽ chịu chi phí trồng thay cây mới. Do đó, giá trồng cây không cao vì chi phí bảo dưỡng từng năm đã được tính riêng. Với cách làm này, các doanh nghiệp chỉ làm công, tất cả những việc khác như chọn loại cây trồng, làm việc với vườn ươm để đảm bảo cây đủ tiêu chuẩn, quá trình làm đất, trồng cây và chăm sóc cây đều có chuyên viên của Phòng CX-CQ giám sát, cho nên, số lượng cây chết đã giảm rất nhiều (tỷ lệ cây sống đến 99%).

- Khi cây chết, có 02 trường hợp: (1) trong 03 năm đầu sau khi trồng; (2) sau 03 năm, khi cây đã lớn. Nguyên tắc trong cả 02 trường hợp là **luôn luôn thực hiện việc khảo sát để tìm hiểu nguyên nhân cây chết**. Việc điều tra theo hướng không phải để quy trách nhiệm mà nhằm hiểu rõ tại sao cây chết để tìm cách cải thiện và tránh trường hợp cây chết trong tương lai (như do đất không phù hợp, bộ rễ cây trong vườn ươm chưa phát triển tốt, vị trí trồng cây bị ngập úng...). Như vậy, nếu cây chết trong 03 năm đầu sau khi trồng, doanh nghiệp sẽ trồng thay cây mới. Đối với cây lớn, CĐT Lyon không ký hợp đồng với doanh nghiệp để quản lý, bảo dưỡng cây xanh suốt cả năm hay vài năm mà hợp đồng theo vụ việc (ví dụ hợp đồng cắt tỉa cành), toàn bộ việc theo dõi tình trạng sinh trưởng và phát triển của cây do chuyên viên Phòng CX-CQ đảm nhiệm. Do đó, khi cây chết, chuyên viên của Phòng sẽ xuống điều tra, khảo sát tìm hiểu nguyên nhân; nếu nguyên nhân cây chết xuất phát từ lỗi của doanh nghiệp trong quá trình bảo dưỡng sẽ áp dụng quy định về bảo vệ cây xanh như đã nêu trên.

- Trong hợp đồng với doanh nghiệp 03 năm đầu sau khi trồng cây, thành phố sẽ trả tiền bảo dưỡng hàng năm. Doanh nghiệp phải lập kế hoạch bảo dưỡng trong năm theo yêu cầu của thành phố (như số lần kiểm tra tình trạng của cây, chăm sóc ra sao, số lần thực hiện...) và thông báo tiến độ thực hiện từng tháng. Chuyên viên của Phòng CX-CQ sẽ theo dõi, kiểm tra việc tuân thủ kế hoạch của doanh nghiệp. Trong mỗi năm, chi phí bảo dưỡng trả cho doanh nghiệp được chia thành 02 đợt: đợt 1 trả 40% vào giữa năm, đợt 2 trả 60% vào cuối năm nhưng trước khi thanh toán tiền, thành phố sẽ kiểm tra kết quả thực hiện của doanh nghiệp. Nếu cây xanh được chăm sóc đạt yêu cầu, thành phố sẽ trả cho doanh nghiệp 60% còn lại; trường hợp không đạt, tức là doanh nghiệp đã không thực hiện đúng cam kết của mình, 60% này sẽ bị giữ lại (đây là cách làm mang tính chất “củ cà rốt và cây gậy”).

Giai đoạn 03 năm sau khi trồng là thời gian để cây ổn định trên khu đất mới, giúp cây phát triển tốt hơn sau này. Có nhiều cách để quan sát sự ổn định và phát triển của cây sau 03 năm như xem xét sự tăng trưởng của thân, cành và đánh giá bộ rễ. Hiện nay, CĐT Lyon đang thực hiện nghiên cứu xác định mức độ tăng trưởng của thân, cành đối với từng loại cây sau 03 năm trồng và xây dựng bảng tiêu chuẩn để đối chiếu và đánh giá được cây đang phát triển tốt hay không. Thông thường, cây hiếm khi chết sau 03 năm nhưng có những trường hợp cây sẽ phát triển chậm và khi đó, thành phố sẽ chịu rủi ro vì doanh nghiệp đã hết trách nhiệm sau 03 năm.

Câu hỏi: Các quy định về việc cắt tỉa và vấn đề xây dựng kế hoạch chăm sóc, thay mới cây xanh?

Trả lời: Việc tỉa cành, tạo tán không có dưới dạng quy định mà theo hình thức quy trình kỹ thuật trong sổ tay hướng dẫn kỹ thuật tỉa cành. Các công nhân cắt tỉa cây xanh đều có sổ tay hướng dẫn kỹ thuật này và đồng thời họ cũng được đào tạo về kỹ thuật tỉa cành (tùy thuộc vào từng loại cây, cấu trúc và hình dạng tán cây...). Chuyên viên của Phòng CX-CQ phụ trách khu vực sẽ lập kế hoạch cắt tỉa, xác định kiểu cắt tỉa đối với từng loại cây để ký hợp đồng cho doanh nghiệp thực hiện và theo dõi, giám sát quá trình thực hiện của doanh nghiệp.

Đã có trường hợp doanh nghiệp đề nghị thành phố ký hợp đồng quản lý, bảo dưỡng trọn gói thay vì hợp đồng theo vụ việc; theo đó, thành phố giao cho doanh nghiệp quản lý một số tuyến đường, doanh nghiệp sẽ tự khảo sát, lập kế hoạch thay mới cây, tỉa cành, tạo tán... và sau khi thực hiện hàng năm sẽ báo cáo cho thành phố. Cách làm này nếu xét kỹ chỉ có lợi cho doanh nghiệp mà không có lợi cho thành phố: (1) không thể “vừa đá bóng vừa thổi còi”, tức là doanh nghiệp vừa khảo sát tình trạng cây, lên kế hoạch thực hiện vừa đánh giá; (2) mục tiêu theo đuổi của doanh nghiệp khác với của thành phố, mục tiêu của doanh nghiệp mang tính chất ngắn hạn trong khi mục tiêu chiến lược của thành phố là dài hạn. Vì lý do đó, cách làm theo hình thức trọn gói không phát triển ở Pháp, thay vào đó, công việc sẽ được phân định rõ ràng, việc khảo sát cây, lên kế hoạch tỉa cành, thay mới cây sẽ do chuyên viên của thành phố thực hiện; đối với những trường hợp yêu cầu chuyên môn sâu như đánh giá tình trạng cây mà chuyên viên của Phòng CX-CQ không thể thực hiện được, khi đó, thành phố sẽ thuê đơn vị tư vấn có nghiên cứu sâu để khảo sát, đánh giá hoặc mời chuyên gia bên ngoài thực hiện. Cách làm này đang được áp dụng ở CDDT Lyon và phù hợp với mục tiêu của chính quyền. Tuy nhiên, các doanh nghiệp là đối tác của chính quyền, do đó, chính quyền cần biết lắng nghe và phối hợp chặt chẽ với doanh nghiệp nhưng phân định rõ ràng công việc, doanh nghiệp chỉ thực hiện nhiệm vụ do thành phố giao. Bên cạnh đó, thành phố sẽ có những hỗ trợ đối với doanh nghiệp như tổ chức hội thảo, tập huấn, đào tạo kỹ thuật cho doanh nghiệp.

Câu hỏi: Vấn đề cây xanh và hệ thống lưới điện?

Trả lời: Ở Pháp trước đây cũng có nhiều vấn đề về cây xanh và lưới điện, dần dần do lưới điện được ngầm hóa nên không còn tranh chấp trên không nhưng xảy ra tranh chấp dưới lòng đất.

Mặc dù có nhiều ưu tiên cho lưới điện nhưng không có nghĩa là được làm tùy tiện mà yêu cầu đối với ngành điện lực ở Pháp là phải bố trí mạng lưới điện hợp lý và khi có nhiều đường dây điện thì phải tổ hợp lại để không chiếm nhiều không gian.

Nói chung, việc xử lý đối với cây xanh và lưới điện sẽ tùy trường hợp theo logic cái có sau phải phù hợp với cái có trước, tức là nếu cây có sẵn, khi thiết kế đường dây điện phải phù hợp với tán cây; ngược lại, nếu đường dây điện đã có sẵn, khi chọn cây trồng phải thích nghi với đường dây điện, nên chọn chủng loại cây có tán thấp để không vươn tới lưới điện (nếu chọn loại cây tán cao để khi trưởng thành vượt khỏi lưới điện thì sẽ gặp khó khăn khi tỉa cây lên cao đến tầm của lưới điện).

Câu hỏi: *Vấn đề quản lý cây xanh trong các khu di tích. Cơ quan quản lý cây xanh có trách nhiệm quản lý hay tham mưu đối với cây xanh trong các khu di tích hay không (vì ở Việt Nam, ngành cây xanh gần như không có vai trò gì đối với cây xanh ở những khu vực này)?*

Trả lời: Ở Pháp, chính quyền Trung ương lập danh mục các điểm di tích. Theo quy định, khi một địa điểm được xác định là di tích thì trong vòng bán kính 500m, việc trồng, cắt tỉa và chặt hạ cây xanh đều phải có ý kiến của cơ quan về di tích trực thuộc Chính phủ. Như vậy, cây xanh trong khu di tích của Nhà nước do cơ quan quản lý cây xanh (ở CĐĐT Lyon là Phòng CX-CQ) quản lý và duy tu bảo dưỡng nhưng mọi tác động đến cây xanh đều phải bàn thảo với cơ quan quản lý khu di tích. Ví dụ về việc bắt cập trong công tác quản lý khu di tích, đó là trường hợp khi các cây Ngô đồng ở Lyon bị dịch bệnh và cây trong khuôn viên của khu di tích cũng bị nhiễm bệnh. Theo quy định của cơ quan y tế, nhằm tránh tái phát bệnh, khi chặt hạ cây Ngô đồng bị bệnh và trồng thay thế thì phải trồng loài cây khác mà không trồng lại cây Ngô đồng nữa; tuy nhiên, cơ quan quản lý khu di tích yêu cầu khi chặt hạ cây Ngô đồng trong khu vực bảo tồn di tích thì phải trồng lại đúng loài cây này. Sau khi 2 cơ quan cùng bàn thảo, do vấn đề sức khỏe của con người là quan trọng hơn cả nên việc xử lý phải theo hướng của cơ quan y tế.

Câu hỏi: *Vấn đề cây xanh án ngữ mặt tiền nhà?*

Trả lời: Đối với yêu cầu đốn hạ cây xanh án ngữ mặt tiền nhà của người dân: Xem xét cụ thể tùy trường hợp (như cây có nguy hiểm hay không, mức độ án ngữ mặt tiền như thế nào), nếu cây án ngữ nghiêm trọng sẽ giải quyết đốn hạ theo yêu cầu của người dân và khi đó, người dân phải trả chi phí đốn hạ cây, chi phí trồng lại cây ở nơi khác và chi phí tái lập vỉa hè.

Câu hỏi: *Vấn đề trang trí trên cây xanh ?*

Trả lời: Về nguyên tắc, không được tự ý treo bất kỳ vật dụng nào trên cây; tuy nhiên, trong trường hợp có lễ hội văn hóa, có thể cấp phép cho trang trí trên cây và phải đáp ứng 3 yêu cầu :

- Không ảnh hưởng đến sức khỏe của cây.
- Không có nguy cơ gây ảnh hưởng cho người lưu thông bên dưới.
- Sau lễ hội phải thu dọn ngay.

Câu hỏi: *Vấn đề quy hoạch tổng thể về cây xanh đường phố?*

Trả lời: Ở Pháp, việc trồng cây đã bắt đầu cách đây từ nhiều thế kỷ - khoảng thế kỷ 16-17, vào thời kỳ này, người ta quan niệm trồng một loại cây trên một khu vực và cách đều với nhau; sau đó, khi trồng cây xanh cho các tuyến đường, người ta cũng làm theo quan niệm này. Việc trồng cùng một loại cây trên một tuyến đường dần dần trở thành truyền thống và lan sang Mỹ, Canada, một số nước khác và được xem như quy định.

Ngày nay, người ta không còn quy định trồng cùng một loại cây trên một tuyến đường mà đây chỉ là một cách trong nhiều cách khác. Ví dụ trong trường hợp có một loại dịch bệnh nào đó xảy ra đối với cây xanh, việc trồng nhiều loại cây

xanh trên một tuyến đường sẽ giúp cây xanh không chết hàng loạt. Do đó, **trồng nhiều loại cây trên một tuyến đường cũng là một giải pháp trồng cây.**

Vấn đề quan trọng đối với cây xanh đường phố là phải có cây xanh với sức khỏe tốt, điều này có lẽ quan trọng hơn việc cây xanh phải cách đều hoặc phải đồng nhất về loài cây. Trong định hướng quy hoạch về cây xanh, thường theo hướng **đa dạng hóa các loài cây trên tuyến đường**, việc trồng một loại cây trên một tuyến đường có thể áp dụng đối với những tuyến đường lớn mà không phải với tất cả các tuyến đường, điều quan trọng hơn cả vẫn là cây xanh phải có sức khỏe tốt.

Trong Cam kết về cây xanh của CĐĐT Lyon có nguyên tắc chọn đúng cây cho đúng vị trí. Ví dụ việc trồng một loại cây trên một tuyến đường chỉ có ý nghĩa lớn về cảnh quan nếu như trên tuyến đường đó các công trình xây dựng có quy mô như nhau, khoảng lùi đều như nhau; ngược lại, nếu trên tuyến đường có nhiều công trình với quy mô khác nhau (cái lớn cái nhỏ, cái có sân vườn cái không, cái có khoảng lùi lớn cái sát lề,...), việc trồng một loại cây sẽ làm hạn chế ưu điểm của cây xanh vì nếu một loại cây thì kích thước và tán cây đều như nhau, trong khi đó, trên tuyến đường có những vị trí với khoảng lùi lớn nên có thể trồng cây lớn với tán lớn hơn sẽ tạo nhiều lợi ích hơn cho thành phố. Do đó, việc chọn cây nên phù hợp với cảnh quan của công trình xây dựng.

- Việc trồng cây xanh trên đường phố mặc dù cần quy hoạch định hướng từ trước, tuy nhiên, không nên chỉ chú ý theo từng tuyến đường. Ở CĐĐT Lyon, việc trồng cây được quy hoạch cho từng khu vực. Thành phố chia thành nhiều khu vực khác nhau, mỗi khu vực sẽ thích nghi với một nhóm (5-10) loài cây nào đó. Về sau, khi có dự án ở một khu vực, việc trồng cây trên các tuyến đường sẽ được lựa chọn trong nhóm loài cây đã được định hướng cho khu vực đó. Việc xác định đặc điểm của từng khu vực trong đô thị và xác định nhóm loài cây phù hợp cho từng khu vực do Phòng CX-CQ trao đổi và thống nhất với bộ phận Quy hoạch xây dựng của thành phố.

Khi quy hoạch xây dựng đô thị cho một khu vực, việc xác định chủng loại cây xanh phải được thực hiện ngay từ đầu, không chờ đến khi thiết kế xây dựng mới xác định. Nguyên tắc là muốn quy hoạch khu dân cư hay khu đô thị mới, ngay từ ý tưởng quy hoạch, Phòng CX-CQ đã làm việc với bộ phận quy hoạch để xác định nhóm loài cây nào sẽ được trồng cho khu đô thị. Trong một khu lớn được chia thành nhiều khu nhỏ, mỗi khu nhỏ có những đặc điểm riêng nên yêu cầu về chủng loại cây xanh phù hợp, góp phần tạo nên đặc trưng về cảnh quan cho khu vực đó.

- Đối với hệ thống cây xanh hiện hữu, trên nguyên tắc, làm quản lý phải dự kiến trước và khi làm quy hoạch cây xanh phải đảm bảo sự đồng bộ, hướng đến việc thống nhất về chủng loại cây trên từng khu phố, cho nên, mỗi khu phố khác nhau trong thành phố sẽ có một loài cây hay nhóm loài cây khác nhau để tạo nét đặc trưng cho khu phố đó. Tuy nhiên, khi đã có quy hoạch thì bản quy hoạch này cũng không phải “bất di bất dịch” mà **quy hoạch mang tính chất ĐỘNG**, lý do là vì việc thực hiện quy hoạch phải trải qua nhiều năm nên sẽ có những sự kiện khác xảy ra, do đó, quy hoạch cần được theo dõi thường xuyên. Ví dụ cách đây 15 năm, một chủng loại cây nào đó là thịnh hành và phù hợp với đặc điểm của khu phố nhưng đến nay không còn phù hợp nữa do nhiều yếu tố tác động (như biến đổi khí hậu, điều kiện xã hội...) và cần phải thay thế bằng loài cây khác.

Câu hỏi: Mặc dù xu hướng hiện nay là đưa thiên nhiên vào đô thị, tuy nhiên, nhiều không gian tự nhiên đã bị phá bỏ trong quá trình đô thị hóa và trồng lại bằng các loài cây khác không phù hợp với đặc điểm của khu vực. Ở Pháp có quy định việc phải giữ lại những không gian tự nhiên hiện hữu?

Trả lời:

Trong quá khứ thường làm theo cách “san phẳng”, tức là trong khu vực được quy hoạch xây dựng đô thị, các không gian xanh, cây xanh đều bị phá bỏ để tạo lại mảng xanh mới, trồng cây mới. Ngày nay, cách làm đã thay đổi, trước khi lập quy hoạch phải tiến hành khảo sát kỹ địa bàn để xác định các loại thảm thực vật và đặc điểm của từng khu đất, đánh giá khu vực cảnh quan nào và nhóm loài cây nào có giá trị, trên cơ sở đó tổ chức làm việc với cơ quan quy hoạch để điều chỉnh quy hoạch sao cho phù hợp với các đặc điểm hiện hữu. Cách làm này có nhiều điểm thuận lợi: (1) giữ lại vết tích quá khứ của khu đất; (2) đỡ tốn chi phí đầu tư so với việc phá bỏ hết để trồng lại; (3) cây có sẵn sẽ phát huy tác dụng ngay mà không phải chờ cây lớn. Xu hướng này được thực hiện khoảng 10-15 năm trở lại đây.

Năm 2010 là năm đa dạng sinh học trên thế giới. Vào năm này, ở Pháp đã triển khai nhiều hoạt động để hưởng ứng. Trong đó, các đại biểu dân cử đã thông qua luật về đa dạng sinh học có quy định bắt buộc là khi lập quy hoạch xây dựng một khu dân cư mới phải khảo sát kỹ hệ sinh thái của khu vực đó để có giải pháp bảo vệ, giữ gìn những đặc điểm có giá trị của hệ sinh thái. Ví dụ ở khu vực có loài động vật tương đối quý hiếm đang sinh sống, nếu phá bỏ môi trường sống của loài động vật này thì phải tạo lại môi trường sống cho nó ở nơi khác và diện tích tái tạo phải lớn gấp 2 lần so với diện tích đã phá bỏ, do đó, nhiều nhà quy hoạch hay công ty phát triển đô thị nhận thấy việc đầu tư để tạo lại môi trường sống cho loài động vật này còn khó khăn, tốn kém hơn nên gần như đều giữ lại môi trường sống hiện hữu mà không phá bỏ.

